

STORTINGET

Innst. 50 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 208 LS (2020–2021)

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/2088 og forordning (EU) 2020/852

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Finansdepartementet foreslår i proposisjonen å gjennomføre to forordninger om henholdsvis offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer. Forordningene foreslås gjennomført i en ny lov.

Forordningene ble vedtatt i EU i henholdsvis 2019 og 2020 i tråd med Europakommisjonens handlingsplan for finansiering av bærekraftig vekst, som ble lagt frem i mars 2018. Forordningene er EØS-relevante, men er ikke tatt inn i EØS-avtalen ennå. Uoffisielle oversettelser av forordningene følger som vedlegg til proposisjonen. Sitater fra forordningene benyttet i proposisjonen er fra disse.

1.2 Offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren

Forordning (EU) 2019/2088 om bærekraftsrelaterte opplysninger i sektoren for finansielle tjenester («offentliggjøringsforordningen») ble vedtatt 27. november 2019. Formålet med regelverket er å styrke investorbeskyttelsen og forbedre informasjonen som formidles til

sluttinvestor om hvordan bærekraft er tatt hensyn til i investeringsbeslutninger. Forordningen pålegger foretak i finansiell sektor som har porteføljevaltning som del av sin virksomhet (kalt «finansmarkedsdeltagere» i forordningen), og finansrådgivere å opplyse om hvordan hensynet til bærekraftsrisiko er integrert i risikovurderinger og investeringsrådgivning. De skal også opplyse om eventuelle negative bærekraftsvirkninger av investeringsbeslutningene. Forordningen har virket i EU siden 10. mars 2021.

1.3 En taksonomi for bærekraftige økonomiske aktiviteter

Forordning (EU) 2020/852 om etablering av et rammeverk for å fremme bærekraftige investeringer og om endring av forordning (EU) 2019/2088 («taksonomiforordningen») ble vedtatt 18. juni 2020. Formålet med taksonomien er å etablere en felles forståelse av hvilke økonomiske aktiviteter og investeringer som kan regnes som bærekraftige i tråd med EUs langsiktige klima- og miljømål. Felleseuropeiske kriterier er ment å gjøre det lettere å sammenligne investeringsmuligheter på tvers av land og sektorer, og skal bidra til å redusere risikoen for såkalt grønnvasking hvor investeringer fremstilles som grønne uten å ha beviselige klima- eller miljøgevinster. Systemet vil danne grunnlaget for fremtidige europeiske standarder og merkeordninger for finansielle produkter.

Forordningen stiller krav til hvilken informasjon finansmarkedsdeltagere skal offentliggjøre når et finansielt produkt markedsføres som bærekraftig. For slike produkter stilles det krav om at det rapporteres om hvordan og i hvilken grad taksonomien er benyttet for å vurdere om de underliggende investeringene er bære-

kraftige, hvilke(t) miljømål investeringene bidrar til å oppnå, og andelen av underliggende investeringer som er bærekraftige etter taksonomien. Kravene retter seg mot finansmarkedsdeltagere slik de er definert i offentliggjøringsforordningen, og mot store foretak som etter regnskapsdirektivet har plikt til å offentliggjøre ikke-finansiell informasjon om virksomheten.

For å kunne defineres som bærekraftig etter forordningen må en økonomisk aktivitet bidra vesentlig til å oppnå minst ett av seks definerte miljømål. Det skal fastsettes vitenskapsbaserte kriterier for hva som regnes som vesentlige bidrag. I tillegg skal aktiviteten ikke ha en betydelig negativ innvirkning på de øvrige miljømålene, og den må oppfylle minstekrav til sosiale og styringsmessige forhold. Taksonomiforordningen gir Europakommisjonen hjemmel til å fastsette nærmere kriterier for hvilke økonomiske aktiviteter som kan anses å bidra vesentlig til oppnåelsen av miljømålene. Taksonomien vil tas i bruk i EU fra 1. januar 2022, når det første settet med kriterier trer i kraft.

1.4 Samtykke til deltagelse i EØS-komiteens beslutning og gjennomføring av forventet EØS-rett

Offentliggjøringsforordningen og taksonomiforordningen er som nevnt ovenfor EØS-relevante, men er ikke ennå behandlet av EØS-komiteen. Etter EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a skal Norge gjennomføre forordninger «som sådan» i nasjonal rett, og det er dermed ikke tillatt å gjengi, omskrive eller dele opp bestemmelser i forordningene. Som følge av dette gjennomføres forordningene i norsk rett ved inkorporasjon. Departementet foreslår at forordningene gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon i en ny lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer.

For å ivareta Norges interesser i saken, som er raskest mulig innlemmelse og gjennomføring av de to forordningene, bør Norge unngå å måtte ta konstitusjonelt forbehold når beslutning om innlemmelse av forordningene fattes i EØS-komiteen. Departementet ber derfor i denne proposisjonen om Stortingets samtykke til å delta i en kommende beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordningene i EØS-avtalen, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Hovedtrekkene i en slik EØS-komiteebeslutning er nærmere omtalt i proposisjonens kapittel 5. Det er ikke ventet vesentlige endringer i den endelige beslutningen i EØS-komiteen. Dersom denne likevel skulle avvike vesentlig fra utkastet som er vedlagt proposisjonen her, vil saken bli forelagt Stortinget på nytt. Etter at beslutning om innlemmelse er truffet i EØS-komiteen, vil forordningene utgjøre EØS-forpliktelser. På denne måten kan forordningene tre i kraft nasjonalt så kort tid etter ikrafttreddelsen i EU som mulig,

noe som er viktig for å sikre likest mulig regler for norske og utenlandske virksomheter.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Frode Jacobsen, lederen Eigil Knutsen, May Britt Lagesen, Tellef Inge Mørland og Mona Nilsen, fra Høyre, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Sigbjørn Gjelsvik og Geir Pollestad, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/2088 («offentliggjøringsforordningen») og forordning (EU) 2020/852 («taksonomiforordningen») behandles i denne innstillingen. Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer behandles i Prop. 49 L (2021–2022).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at klimaendringene er en av vår tids største utfordringer og må møtes med kraftfulle tiltak både nasjonalt og internasjonalt. Det vil kreves store investeringer for å nå Paris-avtalens langsiktige temperaturmål og omstille samfunnet til en lavutslipps-økonomi.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Rødt, mener at finanssektoren spiller en viktig rolle i denne omstillingen gjennom å kanalisere privat kapital til bærekraftige prosjekter og løsninger. Men dette forutsetter at ressursene og innsatsfaktorene er riktig priset, slik at kapitalen kanaliseres til de investeringsprosjektene og foretakene som gir størst forventet risikojustert avkastning. For å unngå risiko og markedssvikt må markedsprisene reflektere tilgjengelig og relevant informasjon. EUs forordning om bærekraftsrelaterte opplysninger i sektoren for finansielle tjenester (offentliggjøringsforordningen) er ment å styrke investorbeskyttelse og forbedre informasjon til sluttinvestor om hvordan bærekraft er tatt hensyn til i investeringsbeskyttelser.

Flertallet viser til at økende etterspørsel etter investeringer som skal være bærekraftige og ansvarlige, viser interesse for at både profesjonelle og ikke-profesjo-

nelle investorer ønsker å bidra til en bærekraftig utvikling. For å redusere risikoen for såkalt grønnvasking, hvor investeringer fremstilles som grønne uten å ha beviselige klima- eller miljøgevinster, er det behov for en felles forståelse av hvilke økonomiske aktiviteter og investeringer som kan regnes som bærekraftige.

Flertallet viser til at det har blitt utviklet flere markedsstandarder og merkeordninger for grønne finansielle instrumenter og produkter internasjonalt. Felleseuropeiske kriterier er ment å gjøre det lettere å sammenligne investeringsmuligheter på tvers av land og sektorer. Derfor vil EUs taksonomi, et klassifiserings-system for å definere bærekraftig aktivitet, danne grunnlaget for fremtidige europeiske standarder og merkeordninger for finansielle produkter.

Flertallet viser til at offentliggjøringsforordningen sammen med taksonomiforordningen forventes å bidra til vekst og økt konkurranse i markedet for bærekraftige finansielle produkter. Forordningene legger til rette for investeringer i bærekraftige prosjekter og løsninger, og underbygger dermed omstillingen til en mer bærekraftig økonomi, i tråd med nasjonale og internasjonale klima- og miljøambisjoner.

Flertallet tilrår på denne bakgrunn at Stortinget samtykker i deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/2088 og forordning (EU) 2020/852.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er bra å tydeliggjøre kriterier for hvilke investeringer som kan regnes som bærekraftige, og støtter intensjonen bak EUs taksonomi om å redusere risikoen for såkalt grønnvasking av investeringer. Disse medlemmer viser til at departementet i denne proposisjonen foreslår å innlemme to forordninger i EØS-avtalen, som isolert sett legger opp til et rammeverk som kan bidra til dette formålet, men at dette samtykket ikke inkluderer de mer spesifikke vurderingene av ulike økonomiske aktiviteter som EU-kommisjonen la fram 22. april 2021. Disse medlemmer mener derfor det ville vært bedre om Stortinget hadde behandlet det konkrete innholdet i EUs nye taksonomi mer samlet.

Disse medlemmer viser videre til at hensyn til naturmangfold ikke er godt nok inkludert i de nyeste vurderingene fra EU-kommisjonen, spesielt når det gjelder arealinngrep ved nyutbygging av fornybar energi, og videre at en lang rekke europeiske miljøorganisasjoner i april 2021 trakk seg fra EUs rådgivende panel for bærekraftig finans som en følge av innretningen på EUs foreslåtte taksonomi. Organisasjonene understreker at selv om det er positive sider ved regelverket, så bærer det framlagte resultatet tydelig preg av påvirkning fra sterke næringslivsinteresser, noe som har ført til oppmykninger for enkelt næringer, og at kriteriene for hva som an-

ses som bærekraftig, ikke anses å ta tilstrekkelig hensyn til blant annet naturmangfold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er for mye byråkrati og rapporteringskrav pålagt norske bedrifter, og at slike byrder på næringsvirksomhet skal reduseres. Disse medlemmer viser til at forordningene vil gjøre at en rekke aktører blir underlagt nye krav og rapporteringsplikter. Disse medlemmer er kritiske til at nye byråkratiske plikter pålegges næringslivet, og mener at klimabegrunnelser ikke kan forsvare slike ekstra byrder. Disse medlemmer viser til at hvert enkelt land selv bestemmer om forsikringsformidlere og verdipapirforetak med færre enn tre ansatte skal omfattes av forordningen om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren. Disse medlemmer mener at rapporteringskravene i særlig grad vil være byrdefulle for de mindre foretakene, og at disse derfor burde skjermes fra kravene i forordningen.

Komiteens medlem fra Rødt mener at de nye vurderingene fra EU-kommisjonen i april inneholder flere problematiske elementer. For det første er det på flere punkter ikke sterke nok miljøkrav, for eksempel er kravet for CO₂-utslipp fra hydrogenproduksjon satt så høyt at det kan åpne for at hydrogen som produseres ved bruk av fossil gass, blir regnet som «grønn», og dermed bidra til den grønnvaskingen som forordningen er ment å motvirke. Det er heller ikke tydelige nok krav som hindrer at blandingsprodukter av hydrogen og fossil gass kan bli klassifisert som bærekraftig, noe som kan bidra til å forlenge produksjonen av gass og gjøre det vanskelig å nå klimamålene.

Dette medlem vil også vise til at EUs taksonomi kan by på problemer for norsk vannkraftproduksjon og vri investeringer fra vann- til vindkraft. Vindkraftinvesteringer blir ikke underlagt de samme kravene som vannkraftinvesteringer om arealbruk og energieffekt for å anses som bærekraftig, noe som etter dette medlems mening innebærer en forskjellsbehandling som kan bidra til å vri investeringer i retning av mer vindkraftutbygging, også i Norge. Med stort behov for investeringer i opprustning og oppgradering av vannkraftverk kan dette by på utfordringer.

Dette medlem ser at proposisjonen til behandling kun inneholder rammeverket, og derfor isolert sett ikke rammes av kritikken. Men for dette medlem blir det likevel vanskelig å vurdere rammeverket uten å også se til de nyere konkrete vurderingene som har kommet fra EU-kommisjonen. På tross av dets gode intensjoner kan dette medlem derfor ikke støtte opp om videre implementering av EUs foreslåtte regelverk i sin nåværende form.

Dette medlem påpeker videre at det i denne proposisjonen bes om samtykke til innlemmelse av to forordninger som så langt ikke er behandlet i EØS-komiteen. Det bes således om forhåndssamtykke til innlemmelse av disse forordningene i EØS-avtalen. På prinsipielt grunnlag mener dette medlem det er feil at Stortinget gir slikt samtykke før EØS-komiteen har behandlet saken og det foreligger en EØS-komiteebeslutning som Stortinget konkret kan ta stilling til innholdet i.

3. Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteen har forelagt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen, som i brev av 6. desember 2021 har avgitt følgende uttalelse:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til finanskomiteens utkast til innstilling datert 30. november 2021 til Prop. 208 LS (2020–2021) S-delen, Samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/2088 og forordning (EU) 2020/852.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at Norge på selvstendig grunnlag kunne og burde utpekt sentrale satsninger for bærekraftig investering gjennom et sett egne kriterier, som del av en nasjonal politikk for utvikling og omstilling av næringsliv og samfunn. Det er ønskelig å bruke et handlingsrom til å utvikle egne kriterier hvis fremtidige kommisjonsforordninger ikke er ambisiøse nok eller har uheldige favoriseringer.

Dette medlem er uenig i denne flertallsmerknaden: 'Forordningene legger til rette for investeringer i bærekraftige prosjekter og løsninger, og underbygger dermed omstillingen til en mer bærekraftig økonomi, i tråd med nasjonale og internasjonale klima- og miljøambisjoner.'

Dette medlem er enig i disse merknadene fra Rødt: 'Komiteens medlem fra Rødt mener at de nye vurderin-

gene fra EU-kommisjonen i april inneholder flere problematiske elementer. For det første er det på flere punkter ikke sterke nok miljøkrav, for eksempel er kravet for CO₂-utslipp fra hydrogenproduksjon satt så høyt at det kan åpne for at hydrogen som produseres ved bruk av fossil gass blir regnet som 'grønn', og dermed bidra til den grønnvaskingen som forordningen er ment å motvirke. Det er heller ikke tydelige nok krav som hindrer at blandingsprodukter av hydrogen og fossil gass kan bli klassifisert som bærekraftig, noe som kan bidra til å forlenge produksjonen av gass og gjøre det vanskelig å nå klimamålene.'

Dette medlem påpeker videre at det i denne proposisjonen bes om samtykke til innlemmelse av to forordninger som så langt ikke er behandlet i EØS-komiteen. Det bes således om forhåndssamtykke til innlemmelse av disse forordningene i EØS-avtalen. På prinsipielt grunnlag mener dette medlem det er feil at Stortinget gir slikt samtykke før EØS-komiteen har behandlet saken og det foreligger en EØS-komiteebeslutning som Stortinget konkret kan ta stilling til innholdet i.

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser forøvrig til sine respektive partiers merknader i finanskomiteens utkast til innstilling til Prop. 208 LS (2020–2021) S-delen og har ingen ytterligere merknader.»

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker i deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/2088 og forordning (EU) 2020/852.

Oslo, i finanskomiteen, den 7. desember 2021

Eigil Knutsen

leder

Heidi Nordby Lunde

ordfører